

Bildande av naturreservatet Predikstolen i Ludvika kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § i miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Naturreservatets slutliga gränser märks ut i fält.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se *Föreskrifter*).

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen fastställer också skötselplanen, enligt bilaga 2, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Skötselplanen innehåller även beskrivningar i enlighet med 17 § nyssnämnda förordning för Natura 2000-området Predikstolen (SE0620188) och ersätter bevarandeplanen för Natura 2000-området Predikstolen, fastställd 2016-12-31 av Länsstyrelsen (dnr 511-11760-2016). Naturvårdsförvaltaren ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Predikstolen
Kommun	Ludvika
Län	Dalarna
NVR id	2047540
Natura 2000-beteckning	SE0620188
Lägesbeskrivning	Naturreservatet ligger i Grangärde socken, cirka 2 mil från Mockfjärd och 9 km från Nyhammar.
Huvudsaklig karaktär	Bergsklack och äldre barrblandskog
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län
Fastigheter	* Ludvika Laxsjön 2: 16 och Ludvika Saxhyttan 4: 349
Lantmäteriets inmätning	*
Areal	Total areal: 33,6 ha; Landareal: 33,6 ha; Produktiv skogsmark: 31,8 ha

* Förrättning pågår, inmätning av fastigheten är inte färdig och därför saknas fullständiga uppgifter.

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Området ingår i det europeiska nätverket Natura 2000, där ett antal naturtyper och arter pekats ut. Syftet med naturreservatet är även att bidra till att dessa ska bibehålla god bevarandestatus.

Syftet ska tillgodoses genom att

- skogsmark, berg och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna får utvecklas fritt
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skäl för beslut

Huvuddelen av området äger den naturliga skogens artsammansättning och ekologiska funktion. Området är variationsrikt både vad gäller trädens trädslagsblandning, åldersfördelning och dimensioner. Bergsbranten ger förutsättningar för både biologisk mångfald och friluftslivsupplevelser, däribland klättring.

I området finns skyddsvärda arter såsom dalmatinerfläck, liten blekspik och nordisk klipptuss.

Predikstolen ingår i det europeiska nätverket Natura 2000 där den dominerande naturtypen är taiga, men där även naturtyperna skogsbevuxen myr, silikatbranter och silikatrasmarker pekas ut.

För att områdets naturvärden ska bevaras måste det undantas från skogsbruk.

Föreskrifter

För att säkerställa syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägaren och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle,
3. gödsla, återföra aska i gödningssyfte, kalka eller använda bekämpningsmedel,
4. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning,
5. plantera in, så eller sätta ut växter, djur, eller andra organismer,

6. framföra motordrivet fordon, gäller både barmark och snötäckt mark, med följande undantag:
  - fälld älg, björn, hjort eller vildsvin får uttransporteras. Färdvägar ska väljas med omsorg så att mark- och vegetationsskador minimeras,
  - för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende. Insatsen ska anmälas omgående till Länsstyrelsen,
7. bedriva fångst med fälla,
8. upplåta korttidsjakt inom naturreservatet.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatet, uppsättning av informationstavlor samt underhåll och anläggande av leder, slogbod och eldstad för friluftslivets behov,
2. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och naturreservatets syfte,
3. skötsel genom naturvårdsbränning inom område som framgår av beslutskartan.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte nyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar,
2. framföra motordrivet fordon i terrängen, gäller både barmark och snötäckt mark,
3. cykla annat än på markerad led,
4. elda utöver på av Länsstyrelsen iordningställda platser,
5. medföra hund som inte är kopplad,
6. göra åverkan på mark eller geologiska föremål eller skada block och berg t.ex. genom att mejsla, borra och hacka, med följande undantag:
  - borrhning för utbyte av fasta förankringar eller uppsättning av ankare till klättring får utföras i enlighet med bilaga 3,
7. klättra i bergsbranter, med följande undantag:
  - klättring längs befintliga klätterleder utpekade i Dalarnas Klätterklubbs klätterförare i enlighet med bilaga 3 och 4 är tillåtet,
8. klättra i boträd eller medvetet störa djur i fågelbo, lya eller gryt.
9. starta eller landa drönare, där undantag medges för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende. Insatsen ska omgående anmälas till Länsstyrelsen.

Slutligen är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

10. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter),

11. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra återkommande organiserade arrangemang.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § ska gälla omedelbart även om de överklagas. De träder i kraft vid datum som framgår i länets författningssamling, ett dokument som trycks i anslutning till det att beslutet är fattat.

Generella undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för naturreservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för uppföljning av bevarandemål och åtgärder, eller vid tillsyn.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för normalt underhåll av de vägar som syns på beslutskartan. Med normalt underhåll avses åtgärder i enlighet med beskrivningen i bilaga 6.

Förtydliganden av föreskrifter

I föreskrift A6 regleras terrängkörning. Angående undantaget från föreskriften som handlar om uttransport av vilt ska begreppet ”skador” inte tolkas lika strikt som ”märken”. Terrängkörning får aldrig medföra att hydrologiska förhållanden eller vattenkvalitet förändras.

I föreskrift A8 förbjuds korttidsjakt. Med korttidsjakt avses dagkort och andra avtal kortare än ett år. Jaktgäster accepteras endast om de medföljer nyttjanderättsinnehavare – dvs. de ska bedriva jakt tillsammans.

I föreskrift C10 förbjuds att utan Länsstyrelsens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Matsvamp och bär får plockas i naturreservatet.

Dispens

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade föreskrifter.

Beskrivning av området

Natur- och friluftsvärden

Området är beläget mellan Rifallsberget och Tansväggen, och bjuder på en storslagen utsikt över det omgivande landskapet. Från klippan som reser sig 400 m ö.h. och gett reservatet dess namn ser man lång väg, och dess solbelysta läge gör att många s.k. ”sydbergsväxter” trivs här såsom bergglim, träjon och blågröe. Bergsväggarna ger goda häckningsmöjligheter för t.ex. korp samt rovfåglar och uppvisar även en rik lav- och mossflora.

Predikstolen tillsammans med det angränsande kommunala naturreservatet Tansvägga har stort värde för det rörliga friluftslivet. Området är lättillgängligt från den skogsbilväg som når Brynbergets boställe i väster. Flera stigar och vandringsleder finns i området och bergsavsatserna nyttjas av många klättrare.

I området finns flera kulturlämningar och genom området går en gammal färdled som används som vandringsled. Två fornlämningar finns inom reservatet i form av tansrör (flyttblock) och predikstol (kilformad spricka i bergsväggen), som ger förklaringar till platsnamnen Tansvägga och Predikstolen.

Planeringsbakgrund

Naturreservatet ligger inom Gyllbergens tallvärdetrakt. Predikstolen är utpekad som särskilt bevarandeområde i det internationella Natura 2000-nätverket enligt 7 kap. 27 § miljöbalken. Syftet med Natura 2000-området är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för *silikatrasmarker* (8110), *silikatbranter* (8220), *västlig taiga* (9010) och *skogsbevuxen myr* (91D0). Natura 2000-klassningen innebär också att området är klassat som riksintresse enligt 4 kap. 8 § miljöbalken.

I kommunens översiktsplan (laga kraft 2013-09-25) anges området vara riksintresse för Natura 2000 och även ha en vandringsled. Riksintressena anges ha en stark ställning och bedöms värdefulla ur ett nationellt perspektiv. Därför ska riksintressena skyddas mot sådant som kan skada dessa. Även runt Predikstolen och sjön Saxdalen finns regionala intressen redovisade i översiktsplanen, som dock inte är närmre beskrivna. Kommunens viljeriktning är bland annat att tillgodose människors rätt till och behov av gröna miljöer samt att bevara och utveckla naturvärden och de gröna kulturvärdena.

Ett permanent skydd av Predikstolen medför ett bidrag till uppfyllande av miljömålen *Levande skogar* och *Ett rikt växt- och djurliv* samt miljöbalkens mål om skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer och bevarande av biologisk mångfald (1 kap. 1 § miljöbalken).

Ärendets handläggning

Predikstolens naturvärden har varit kända sedan 1970-talet. Stora Enso avsatte skogsområdet från konventionellt skogsbruk på 1990-talet. I början av 2000-talet blev Predikstolen Natura 2000-område.

I samband med att en strategi för formellt skydd av skog i Dalarna togs fram år 2006 blev det bestämt att Natura 2000-områden på Bergviks marker skulle skyddas som reservat. Predikstolen fördes därför fram som förslag i det stora markbytesprojektet, där Sveaskog släppte bytesmark till stora bolag som i sin tur släppte naturreservatsmark till staten. Avtal slöts mellan staten och Bergvik 2016, varpå området tillföll Naturvårdsverket i syftet att bilda naturreservat. Lantmäteriförrättning har i dagsläget inte påbörjats och vägservitut saknas.

Förslag till beslut om naturreservat remitterades till berörda under sommaren 2018. Yttranden inkom från Gagnef Kommun, Ludvika kommun, Dalarnas Klätterklubb, Dalarnas Ornitologiska Förening, Naturskyddsföreningen Gagnef samt Naturskyddsföreningen Västerbergslagen.

Dalarnas Klätterklubb såg positivt i stort på förslaget till beslut. I sitt yttrande framförs områdets stora vikt för klättringen inte bara i Dalarna utan även regionalt. De framför även några synpunkter på formuleringar av klätterreglerna, bl.a. med avseende på firning från träd.

Dalarnas Ornitologiska Förening såg positivt till att området skyddas. I sitt yttrande framför de att fågeljakt ej bör vara tillåtet inom området, samt att klättring bör vara förbjudet under häckningsperioden för att harmonisera föreskrifterna med det angränsande kommunala reservatet Tansvägga. De framför även att användandet av drönare bör förbjudas inom reservatet.

Naturskyddsföreningen Gagnef framförde samma synpunkter som DOF och tryckte på vikten av att Tansvägga och Predikstolen ses som en enhet där samma föreskrifter ska råda.

Ludvika Kommun ställde sig positiva till reservatsbildningen men framförde också att det bör råda ett generellt förbud mot klättring under häckningsperioden för hotade rovfåglar.

Gagnef Kommun tillstyrkte förslaget i stort, med endast en anmärkning om felaktig information i den preliminära klätterföreläggelsen.

Naturskyddsföreningen Västerbergsslagen inkom med förslag på några angränsande områden som på sikt skulle kunna ingå i en utökning av naturreservatet. Vidare framförde föreningen att klättring inom området har ökat, vilket medfört ökat slitage på klippväggen. De yrkar att inventeringar av växter, lavar och mossor bör genomföras för att kunna övervaka utvecklingen av naturvärden, och vid behov styra var klättring sker för att minimera skador. I övrigt sammanfaller föreningens synpunkter med DOF:s synpunkter rörande fågeljakt och klättringsförbud under häckningsperiod.

Sveriges Geologiska Undersökning, Grangärde Fiskevårdsområdesförening, Skogsstyrelsen, Bergvik Skog, Saxhyttans Samfällighetsförening, Gyllbergens älgförvaltningsområde samt Norra Grangärdes Kronhjortsskötselområde avstod från att yttra sig.

Motivering

Ett mark- eller vattenområde får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, se 7 kap. 4 § miljöbalken.

Länsstyrelsens bedömning

Det föreslagna området har mycket höga naturvärden. Predikstolen utgörs av gammal barrskog och en storslagen bergsbrant med tillhörande rasmassor. Området hyser skyddsvärda arter och är välbesökt för klättring och utsikten. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat. Beslutet följer de riktlinjer som gäller för länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

För att skydda och sköta områdets natur- och friluftsvärden fattar Länsstyrelsen beslut om föreskrifter och fastställer en skötselplan. Föreskrifterna behövs för att naturreservatet ska uppnå sitt syfte och områdets naturvärden ska bevaras för framtiden. För de gällande föreskrifterna finns ett antal undantag som främst syftar till att tillgodose allmänna intressen som sjukvårdstransporter, jakt och friluftsliv. Länsstyrelsen bedömer

att dessa undantag inte kommer påverka områdets naturvärden i en sådan omfattning att syftet med naturreservatet åsidosätts.

Länsstyrelsen bedömer att ett permanent tillträdesförbud vid klipporna under häckningstid för rovfåglar inte är befogat då en sådan inskränkning i friluftslivet är för långtgående jämfört med den naturvårdsnytta det skulle innebära. Tillfälliga beträdnadsförbud bedöms uppnå syftet att skydda häckningar.

Rörande inventering av klippväggar för att övervaka vilka naturvärden som finns och följa dessa över tid bedömer Länsstyrelsen att eventuella skador på arter antagligen redan har skett, då klättring har pågått inom området under så lång tid. Skyddsvärda arter i denna typ av miljöer är även framförallt kopplade till klippskrevor och andra delar av klippväggen där vittring sker, vilket inte sammanfaller med lokalisering av klättring som framförallt sker där berget är fastare. Inventering av klippväggarna vore önskvärt, men naturvårdsnyttan det skulle innebära står inte i proportion till kostnaden i detta fall.

Problemet med nedskräpning är noterat, och Länsstyrelsen planerar att sätta upp skyltar som trycker på vikten av att inte skräpa ner, och i synnerhet att man inte ska slänga saker utför branten.

Angående jämkandet av föreskrifterna med det angränsande reservatet Tansvägga har Gagnef kommun för avsikt att påbörja arbetet med att revidera beslutet för Tansvägga för att synkronisera föreskrifterna i de två reservaten i större utsträckning.

Länsstyrelsens bedömning är att fågeljakten i området är av så ringa omfattning att den kan fortgå utan att nämnvärd påverkan sker på skogsfågelstammen eller på friluftsvärdena i området.

Vad gäller användande av drönare delar Länsstyrelsen synen om att flygandet av drönare vid klippan riskerar att störa häckande fåglar, och inför därmed en ny föreskrift om förbud mot start och landning av drönare i reservatet.

Gagnef kommuns anmärkning om felaktig information i klätterföraren har åtgärdats.

Angående Naturskyddsföreningens Västerbergslagens förslag om utökning av reservatet med angränsande områden är detta inte något Länsstyrelsen planerar i dagsläget, men informationen har införts GIS-skiktet över områden med kända naturvärden för framtida bevakning.

Angående skötsel av skogen bedömer Länsstyrelsen att de delar av reservatet som består av torrare tallskog skulle gynnas av att naturvårdsbränningar genomfördes. Då reservatet ligger otillgängligt och har en topografi som gör naturvårdsbränningar svåra att utföra utan att skada friluftsvärden kommer reservatet lämnas till fri utveckling för överskådlig framtid. Reservatsföreskrifter och skötselplan öppnar dock upp för den eventualitet att tekniska framsteg eller ökade resurser skulle göra det möjligt att bränna delar av tallskogen utan att riskera andra värden.

Förbudet mot korttidsjakt motiverar Länsstyrelsen med att jaktutövarna ska ha en god kunskap om områdets naturvärden, skyddsbehov och vilka föreskrifter som gäller. Jakt är en aktivitet som medför vissa särskilda risker för att naturvärden i området skadas där den utförs, exempelvis genom störningar av andra djurarter än de som jagas eller

körskador när fällt vilt ska transporteras ut. Dessa risker minimeras när jägare har god lokalkännedom.

Cykling är förbjudet för att undvika skador på mark och vegetation. Det går flera stigar i området och endast på den uppmärskade leden tillåts cykling.

Föreskrift C4 förbjuder eldning annat än på anvisad plats. Skälet till detta är risken för skada på berg och störning av djurlivet.

I föreskrift C6 och C7 förbjuds att skada block och berg genom att borra, hacka eller mejsla samt att klättra i bergsbranterna. I området finns branter som är intressanta ur biologisk synvinkel, bl.a. för häckande fåglar. Undantag från förbudet gäller dock under vissa villkor inom avgränsade områden. Risken för störning av fågellivet regleras genom att avlysning sker i samråd med Dalarnas Klätterklubb. Länsstyrelsen bedömer att denna avvägning tillgodoser å ena sidan det stora intresset att få utöva bergsklättring i detta attraktiva klätterberg, och å andra sidan risken att skada känsliga fågelhäckningar eller orsaka slitage.

Föreskrift C5 och C8 förbjuder okopplad hund i området samt klättring eller uppehållande nära fågelbo, lya eller gryt för att undvika att fåglar och vilda djur störs.

Länsstyrelsen har bemött inkomna yttranden och synpunkter och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § i miljöbalken att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken samt den kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att de inskränningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning inte behövs.

Av ovan redovisade skäl anser Länsstyrelsen i Dalarnas län att Predikstolen ska avsättas som naturreservat.

Upplysningar

Vissa verksamheter och åtgärder kommer med stöd av föreskrifter som fattas i detta beslut enligt 7 kap. 5, 6 eller 30 §§ miljöbalken omfattas av dispens eller tillståndskrav. Länsstyrelsen vill påminna om att vissa verksamheter och åtgärder m.m. utöver aktuella föreskrifter *även* kan omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller av bestämmelser i annan lagstiftning.

För påverkan på vilda djur och växter samt deras livsmiljöer gäller artskyddsförordningen (2007:845).

I Natura 2000-områden krävs det tillstånd enligt 7 kap. 28a § miljöbalken för åtgärder som kan skada områdets naturvärden på ett betydande sätt. Tillståndskravet gäller även åtgärder som utförs utanför Natura 2000-området, om dessa kan skada naturvärden inom Natura 2000-området.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog gäller ej inom naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällen och stormskadad skog ska lämnas orörda. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom naturreservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Kungörelse

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken ska kungöras i länets författningssamling. Beslutet kungörs i ortstidning enligt 27 § förordningen om områdesskydd. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 5.

Detta beslut har fattats av landshövding Ylva Thörn. I den slutliga handläggningen deltog även enhetschef Jemt Anna Eriksson, jurist Sarah Bauer, planhandläggare Joakim Olsson Syväluoma, antikvarie Erika Räf och naturvårdshandläggare Carl Lehto, den sistnämnda föredragande.

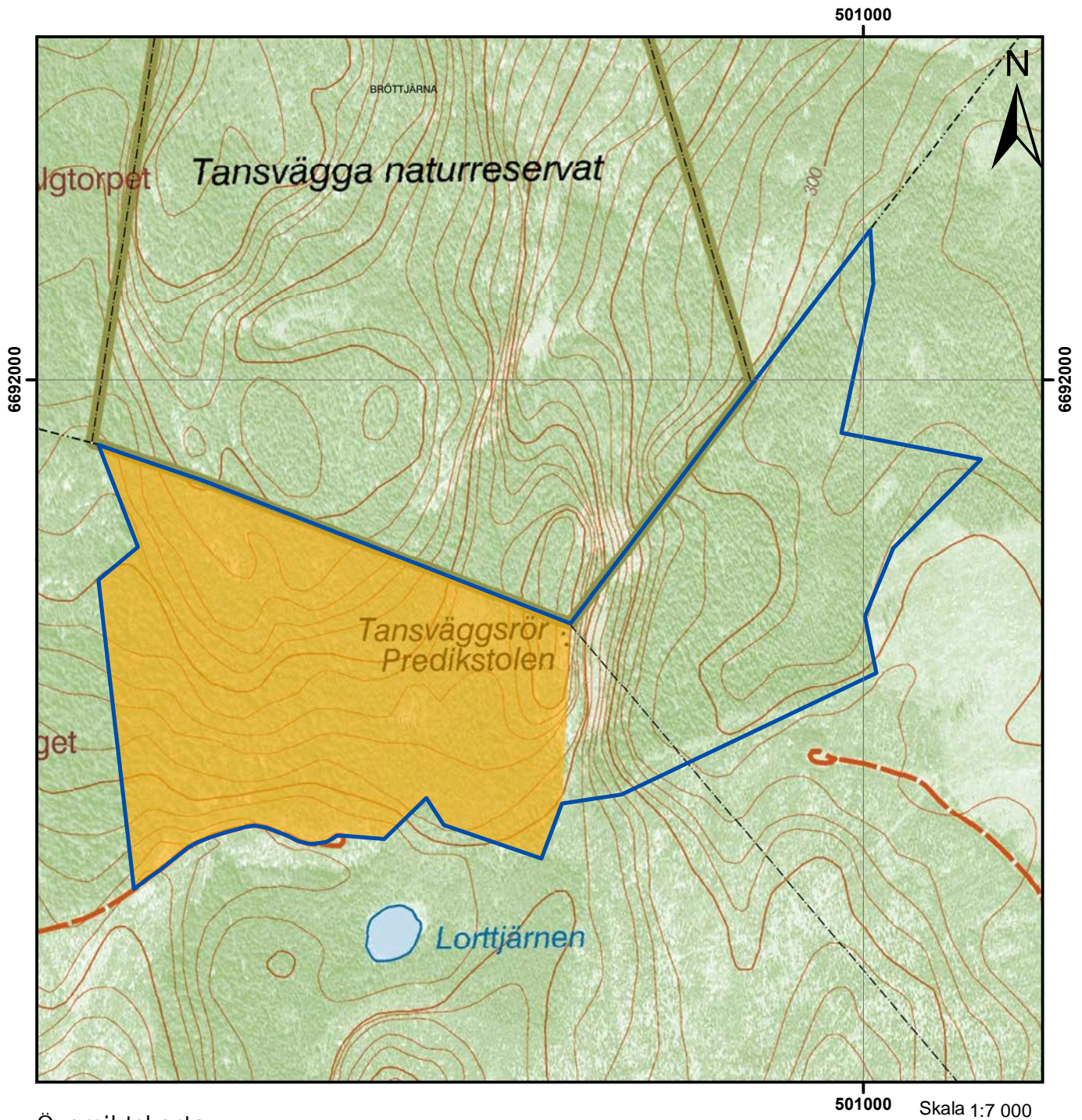
Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För information om hur Länsstyrelsen i Dalarnas län hanterar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Bilagor

Bilaga 1	Beslutskarta
Bilaga 2	Skötselplan
Bilaga 3	Klättringsregler
Bilaga 4	Klättringsförare
Bilaga 5	Överklagningsinformation
Bilaga 6	Väghållning

Beslutskarta naturreservatet Predikstolen

Översigtskarta

Teckenförklaring

- Reservatsgräns
- Område där naturvårdsbränder kan lokaliseras

Skötsel- och bevarandeplan för naturreservatet och Natura 2000-området Predikstolen

Denna skötsel- och bevarandeplan ersätter bevarandeplanen för Natura 2000-området Predikstolen, fastställd 2016-12-31, och som upprättats av länsstyrelsen enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (dnr 511-11760-2016).

Beskrivningsdel

Administrativa data

Namn	Predikstolen
NVR id	2047540
Natura 2000-beteckning	SE0620188
Län	Dalarna
Kommun	Ludvika, Gagnef
Markslag: (uppdelning enl. Naturvårdsverkets rapport nr 5391)	
Tallskog	4,8 ha
Granskog	6,6 ha
Barrblandskog	9,5 ha
Barrsumpskog	0,6 ha
Lövblandad barrskog	9,0 ha
Triviallövskog	0,8 ha
Lövsumpskog	0,1 ha
Ungskog inklusive hyggen	0,3 ha
Övriga skogsimpediment	1,8 ha
Totalt	33,6 ha
Rättigheter	Fiske: Saxhyttans Samfällighetsförening Nyttjanderätt för jakt: Bergvik skog AB
Bebyggelser och anläggningar	Parkering vid informationstavla, markerad led, slobod med eldplats
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län

Beskrivning av området

Predikstolen ligger på gränsen till Ludvika kommun och ansluter till naturreservatet Tansvägga i Gagnefs kommun. Tansväggarna kallas en hög, delvis lodrät bergbrant som vetter åt öster mot sjön Saxdalen. Predikstolen, med nästan 400 m ö.h. erbjuder en storslagen utsikt. Här fanns tidigare en tresockengräns mellan Gagnef, Tuna och Grangärde socknar. I bergbranterna finns lämpliga häckningsplatser för t.ex. korp och andra rovfåglar. Granskogen nedanför branten har inslag av grova aspar, vilka hyser en lavflora gynnad av äldre fuktig skog.

Geovetenskap

Berggrunden i området är huvudsakligen ställvis gnejsiga bergarter (porfyrisk granit) cirka 1870–1802 miljoner år gamla samt gnejsiga bergarter (ögonförande gnejsgranit) cirka 1960–1870 miljoner år gamla.

Nedanför bergskanten ligger rasmassor. Förutom uppstickande berghällar så finns ett litet torvområde i mitten av området, där det är sumpigare mark. I övrigt täcks området av morän.

Biologi

Vegetation och flora

På bergets avsatser och väggar trivs mossor och lavar, men man hittar också värmegynnade arter som bergglim, träjon och blågröe. På högstubbar och lågor har arter som till exempel liten blekspik, aspgelélav och ullticka noterats. I vegetationen syns blåbär, husmossa och liljekonvalj.

Skogstillstånd

Öster om området ligger en barrsumpskog.

Ovanför klippväggen, på berget, dominerar tallskog som ställvis är av hällmarksartad karaktär. Närmast nedanför bergsbranten, i öster, växer en bördig blandbarrskog. Här finns en lavflora som gynnas av den äldre fuktiga skogen där man också finner stor andel död ved. Lågor av alla trädslag förekommer rikligt. Det finns även en del grova högstubbar av tall. I skogen ligger några jätteblock. Skogen i nordost och mot sjön Saxdalen är yngre än bestånden närmast klippväggen.

Sluttningen väster om berget som går från Brynberget är frodig granskog eftersom det är en variationsrik terräng. Ställvis är lövinslaget ganska stort. Vegetationen visar spår efter skogsbetet som förekom en gång i tiden. Inga spår av avverkningar syns på hyllplanet i väster. I övrigt syns spår av plockhuggning, men inga spår av större kalavverkningar.

Fauna

Bergsbranten i Predikstolens erbjuder flera fågelarter, till exempel rovfåglar, att hitta lämpliga bon i klippväggar, på avsatser och i närliggande grova träd. Korp häckar regelbundet i reservatet. Gammelskogen med äldre lövträd gynnar hackspettar och andra hålboende fåglar. I skogen hörs bofink, svarthätta och gärdsmyg. Större rovdjur skulle säkert kunna trivas i bergsområdet men närmre kännedom om detta saknas.

Värdefulla arter

Svampar

<i>Onnia leporina</i>	harticka	NT	S
<i>Sarcodon squamosus</i>	motaggsvamp	NT	S
<i>Asterodon ferruginosus</i>	stjärntagging	NT	S
<i>Phellinus populicola</i>	stor aspticka	NT	S
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ullticka	NT	S

Lavar

<i>Alectoria sarmentosa</i>	garnlav	NT	S
<i>Collema subnigrescens</i>	aspgelélav	NT	S
<i>Arthonia arthonioides</i>	dalmatinerfläck	EN	S
<i>Sclerophora peronella</i>	liten blekspik	VU	S
<i>Lobaria pulmonaria</i>	lunglav	NT	S
<i>Cliostomum leprosum</i>	mjölig dropplav	NT	
<i>Chaenotheca laevigata</i>	nordlig nållav	NT	S
<i>Cheiromycina flabelliformis</i>	sofjäderlav	NT	
<i>Letharia vulpina</i>	varglav	NT	S
<i>Bryoria nadvornikiana</i>	violettblå tagellav	NT	S

Växter

<i>Platanthera bifolia</i>	nattviol		§
<i>Cynodontium suecicum</i>	nordisk klipptuss	S	§

Fåglar

<i>Picoides tridactylus</i>	tretåig hackspett	NT	
-----------------------------	-------------------	----	--

Teckenförklaring

S = signalart enligt Skogsstyrelsen

N2000 = Arten omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv

ÅGP = Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter

§ = Arten är fridlyst

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan

CR = Akut hotad

EN = Starkt hotad

VU = Sårbar

NT = Nära hotad

DD = Kunskapsbrist

Jakt, fiske och övrigt friluftsliv

Jaktintresset bevakas av Gyllbergets älgförvaltningsområde och Grangärde älgskötselområde. Reservatet ligger inom Norra Grangärde kronhjortskötselområde och Grangärde fiskevårdsområde. En gammal färdväg (markerad som led) passerar Bastberget och ansluter till området västerifrån fram till bergsbranten.

Predikstolen är en populär plats för klättrare inom hela regionen, och flera leder finns i bergsväggarna. Många andra besökare tycks också under de senaste åren hittat fram till Predikstolen för att ta del av utsikten.

Kulturhistoria

Inom naturreservatet finns två fornminneslämningar; RAÄ Grangärde 402:1 och RAÄ Grangärde 402:2. Fornlämningarna anges som tansväggrör; ett flyttblock, och predikstolen; en klippformation bestående av en kilformad skreva i berget.

Predikstolen. Fotograf: Teresia Holmberg

Branten är en utsiktspunkt som använts under lång tid, högsta punkten går under namnet predikstolen. Vid predikstolen var det tidigare en tresockengräns mellan Gagnef, Tuna och Grangärde socknar. En äldre färdväg går också in i området.

Troligtvis har området kring Predikstolen använts som utmarker för bete för flera av fäbodarna och boställena i närområdet. Det ser ut som att Grangärde Tansbergs fäbodarne har nyttjat marken längs bäcken från Lorttjärn och en bit ovanför tjärnen som utmarker. Ett finnboställe finns på västra sidan av reservatet Tansvägga; Sars Karis Täkt med bostället Älgtorpet. Enligt häradsekonomiska kartan från 1866-67 (J112-89-10) så är området väster om naturreservatet kring Brynberget inägor och runt omkring syns skogsmark och berg/steniga marker vid Tansvägg. Riksantikvarieämbetets registrerade fornlämningar visar spår av fossila åkrar (inägorna). Längre åt sydväst återfinns lämningar av Lobergets fäbod.

Predikstolens klippavsats. Fotograf: Fredrik Enoksson

Infrastruktur

Det är lätt att ta sig till Predikstolen från Nyhammar på skogsvägar, som Bergvik skog väst AB förvaltar. Vintertid är dock framkomligheten begränsad. Bärigheten på vägen påverkas av tjällossning.

Natura 2000

Allmänt

Predikstolen ingår i det europeiska nätverket av skyddad natur som kallas Natura 2000. Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom att peka ut Natura 2000-områden åtar sig länderna att långsiktigt bevara de utpekade värdena i områdena. För varje Natura 2000-område ska länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i skötselplanen om området även är naturreservat.

Tillståndsplikt och samråd

Föreskrifterna för naturreservatsbeslutet gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000. Tillstånd krävs för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder

utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön inom området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27–29 §§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena bör man samråda med Länsstyrelsen innan åtgärder i eller intill ett Natura 2000-område påbörjas. Vid skogsbruksåtgärder är Skogsstyrelsen tillsynsmyndighet.

Utpekade Natura 2000-naturtyper

Tabellen nedan redovisar ingående och prioriterade naturtyper enligt EU:s art- och habitatdirektiv, arealer som är godkända av EU-kommissionen, framtida målarealer samt bedömning om naturtyperna uppvisar ett gynnsamt tillstånd idag. Karta över naturtypernas utbredning finns i bilaga i denna plan.

Utpekade naturtyper	Areal godkänd av EU (ha)	Målareal (ha)	Bevarandetillstånd idag
Skogsbevuxen myr (91D0)	0,47*	0,47	Gynnsamt
Silikatbranter (8220)	0,39*	0,39	Gynnsamt
Silikatrasmarker (8110)	0,49*	0,49	Gynnsamt
Taiga (9010)**	30,93*	30,93	Gynnsamt

* Areal fastställd i regeringsbeslut. ** Prioriterad naturtyp enligt art- och habitatdirektivet.

Bevarandesyftet med Natura 2000-området

Syftet med Natura 2000-området Predikstolen är att bevara ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper och arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

Natura 2000-området Predikstolen omfattar en stor del av Tansväggarna med dess bergsbranter. De prioriterade bevarandevärdena är den naturskogsartade skogen, myrmarkerna samt andra ingående naturtyper med höga naturvärden. Landskapets orörda karaktär och förekommande ekosystem ska bevaras genom naturliga processer.

Motivering

Områdets främsta värden är knutna till förekomsten av naturtyper med låg grad av mänsklig påverkan. Den mänskliga påverkan har huvudsakligen utgjorts av äldre tiders skogsbruk och fäbodbruk.

Prioriterade åtgärder

Området skyddas som naturreservat. Något ytterligare behov av bevarandeåtgärder är inte känt. Skog, bergsbrant, myr och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna ska utvecklas fritt. Naturtypen taiga gynnas av brand och bör brännas i lämpliga intervall, men i detta område föreslås inte det som aktiv skötsel på grund av de tekniska svårigheterna att bränna området. Om tekniska och ekonomiska möjligheter i framtiden möjliggör naturvårdsbränning bör bränning tillämpas inom naturreservatet på partier med tallskog eller torrare skog.

Hotbild mot utpekade värden inom Natura 2000-området

Det största hotet mot de skogliga naturtyperna är åtgärder som skadar de strukturer som definierar naturtypen och som är typiska för naturskog. Exempel på strukturer är död ved, gamla träd och förekomst av lövträd. Även åtgärder som påverkar markförhållanden och hydrologi kan utgöra ett hot, liksom åtgärder som fragmenterar området eller skapar barriärer.

Avsaknad av naturlig branddynamik utgör ett hot mot de tall- och lövdominerade undergrupperna av naturtyp *Västlig taiga* (9010). Minskad mängd nybränd ved och mark är ett hot för många brandberoende arter. Brist på bränder kan också ge en tillväxt av humuslagret med efterföljande vegetationsförändringar. Graninvandring kan vara ett hot mot flerskiktade tallskogar och lövskogar som tidigare uppkommit efter brand. Alltför hårt bete kan utgöra ett hot mot löv- och tallföryngringen i området. I och med att området är på väg att skyddas som naturreservat förhindras de åtgärder som annars utgör det största hotet mot de ingående naturtyperna och arterna såsom modernt skogsbruk eller exploatering av marken.

För bergsformationen är bergtäkt ett hot. Substratet på bergsavsatserna kan också vara mer känsligt för alltför stort slitage, från till exempel friluftsliv. Klättring eller för högt besöksstryck kan hota vegetationen (lav- och mossflora) och fågellivet. Beskuggning kan bli ett långsiktigt hot mot solgynnad vegetation.

Om inte annat anges så är länsstyrelsens bedömningar av hotbilder baserade på Naturvårdsverkets generella vägledningar för arter och naturtyper inom nätverket Natura 2000 (Naturvårdsverket 2011 och 2012). Där listas exempel på sådant som kan inverka negativt på respektive naturtyp inom Natura 2000-området.

Källförteckning

Rynéus, T och L, Bratt. 1988. Naturvårdsprogram för Kopparbergs län. Länsstyrelsen i Kopparbergs län. Rapport nr 1988:1.

Hermansson, JO. Naturvårdsprogram för Ludvika kommun, Ludvika kommun

Naturvårdsverkets vägledningar för arter- och naturtyper inom Natura 2000-nätverket.

Bevarandeplan Natura, SE0620188 Predikstolen, Dnr 511-08035-2005. 2005.

Länsstyrelsen i Dalarnas län

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0620188 Predikstolen, Dnr 511-11760-2016. 2016. Länsstyrelsen i Dalarnas län

Plandel

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Området ingår i det europeiska nätverket Natura 2000, där ett antal naturtyper och arter pekats ut. Syftet med naturreservatet är även att bidra till att dessa ska bibehålla god bevarandestatus.

Syftet ska tillgodoses genom att

- skogsmark, berg och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna får utvecklas fritt
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet/skötselområdet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya stigar och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden ej äventyras.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Bevarandemålen har utformats i enlighet med de nationella riktlinjer som gäller för formulering av bevarandemål för skyddad natur. Reservatet är indelat i tre skötselområden (se bilaga 1):

1. Fuktigare barrskog nedanför branten
2. Torrare barrskog ovanför branten
3. Friluftsliv och anläggningar

Skötselområde 1: Fuktigare barrskog nedanför branten

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av all skog nedanför bergsbranten. Här finns en äldre barrskog med grandominans och ett stort inslag av äldre lövträd. I öster övergår den till sumpskog.

Bevarandemål

Området präglas av olikåldrig skog vilken domineras av barrträd. Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig. Omvälvande störningar i form av t.ex. stormfällning och/eller insektsangrepp kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling. Typiska arter av mossor och kärlväxter förekommer. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi.

Markslitage till följd av mänskliga aktiviteter är försumbart. Ingen påtaglig minskning av de typiska arternas populationer ska ske. Arealen silikatrasmarker ska vara minst 0,4 ha och arealen silikatbranter ska vara minst 0,3 ha.

Skötselåtgärder

Området lämnas till fri utveckling. Naturtypen taiga gynnas av brand och bör brännas i lämpliga intervall, men i detta område föreslås inte detta som aktiv skötsel då skötselområdet framförallt består av äldre granskog.

Skötselområde 2: Torrare barrskog ovanför branten

Beskrivning

Området utgörs av all skog ovanför bergsbranten och består framförallt av torrare barrskog dominerad av tall.

Bevarandemål

Området präglas av olikåldrig skog vilken domineras av barrträd. Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig. Omvälvande störningar i form av t.ex. stormfällning och/eller insektsangrepp kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling. Typiska arter av mossor och kärlväxter förekommer. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi.

Markslitage till följd av mänskliga aktiviteter är försumbart. Ingen påtaglig minskning av de typiska arternas populationer ska ske.

Skötselåtgärder

Området lämnas till fri utveckling. Naturvårdsbränningar skulle gynna naturvärden inom skötselområdet; detta är dock svårt att utföra på grund av reservatets läge, topografi och värden kopplade till friluftslivet. Om det i framtiden bedöms möjligt att utföra bränningar på ett bra sätt bör detta göras.

Området där naturvårdsbränningar i så fall kan komma att utföras berör registrerade fornlämningar. Det är viktigt att bränning utförs så försiktigt att stenar inte spräcks, att arkeologiska föremål inte tar skada genom fallande träd eller att humuslager inte helt bränns bort, med åtföljande risk för skador på lämningen. Naturvårdsbränning och andra åtgärder (till exempel rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller på annat sätt skada) som ska utföras på eller vid fornlämningar kan kräva tillstånd.

Skötselområde 3: Friluftsliv och anläggningar

Beskrivning

Bilväg och parkeringsmöjligheter finns i direkt anslutning till naturreservatet. Det finns en informationstavla vid vägens slut där en markerad led går in i reservatet. Leden går upp till bergsbranten där en slobod och eldstad finns.

Bevarandemål

Information om reservatet och vilka föreskrifter som gäller finns på informationstavlor vid parkering, i området vid eldstad och klippavsats, samt på Länsstyrelsens hemsida. Markerade leder, slogbod och eldstad finns.

Skötselåtgärder

Initialåtgärder

Slogboden ska rustas upp eller ersättas. Rejäl eldstad ska anläggas, om så är möjligt bör ytterligare eldstad läggas närmre avsatsen, för att undvika fler spontana eldplatser som kan skada berget. Ved ska finnas på plats.

Skyltar som anvisar eldplats och förbjuder nedskräpning samt förbud att kasta saker nedför bergsbrant (vilket utgör livsfara för klättrare) ska sättas upp vid klippavsats/utsiktsplats. Information kan även tydliggöra att stenarna i området kan vara hala samt att allmänhet ska undvika att röra sig nedanför klippavsats. Stigar/leder i området ska inte ha större röjd bredd än 1 meter.

För klättringen ska leder och tillfartsstigar vara tydligt, men mycket diskret uppmärkta. Nödvändiga anordningar ska finnas i gott skick. För förare och säkerhetsdetaljerna ansvarar Dalarnas Klätterklubb, men klättringen utövas på egen risk.

Hemsidan ska informera om att besökare måste ta med sig sitt skräp hem.

Löpande skötsel

Skyltar ska skötas. Slogbod och eldstad ska underhållas. Ved till eldstad ska finnas. Vid stort slitage av uppmärkt led kan ny sträckning av led behöva göras, kanske längre ifrån klippavsatser.

Jakt och fiske

Fångst med fälla, åtel och korttidsjakt inskränks i naturreservatet. Fiske är ej aktuellt inom reservatet.

Dokumentation och uppföljning

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

Uppföljning av de bevarandemål som angetts i skötselplan ska göras som underlag för utvärdering av huruvida syftet med reservatet uppnås. Uppföljning genomförs av Länsstyrelsen och kommer att ge vägledning om ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd.

Uppföljning av alla restaureringsåtgärder ska göras på initiativ av förvaltaren, i samverkan med funktionen för områdesskydd vid Länsstyrelsen. Förvaltaren ansvarar även för att följa upp övriga genomförda skötselåtgärder.

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

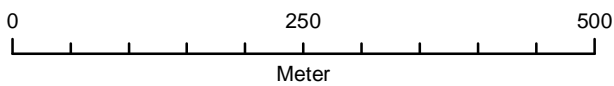
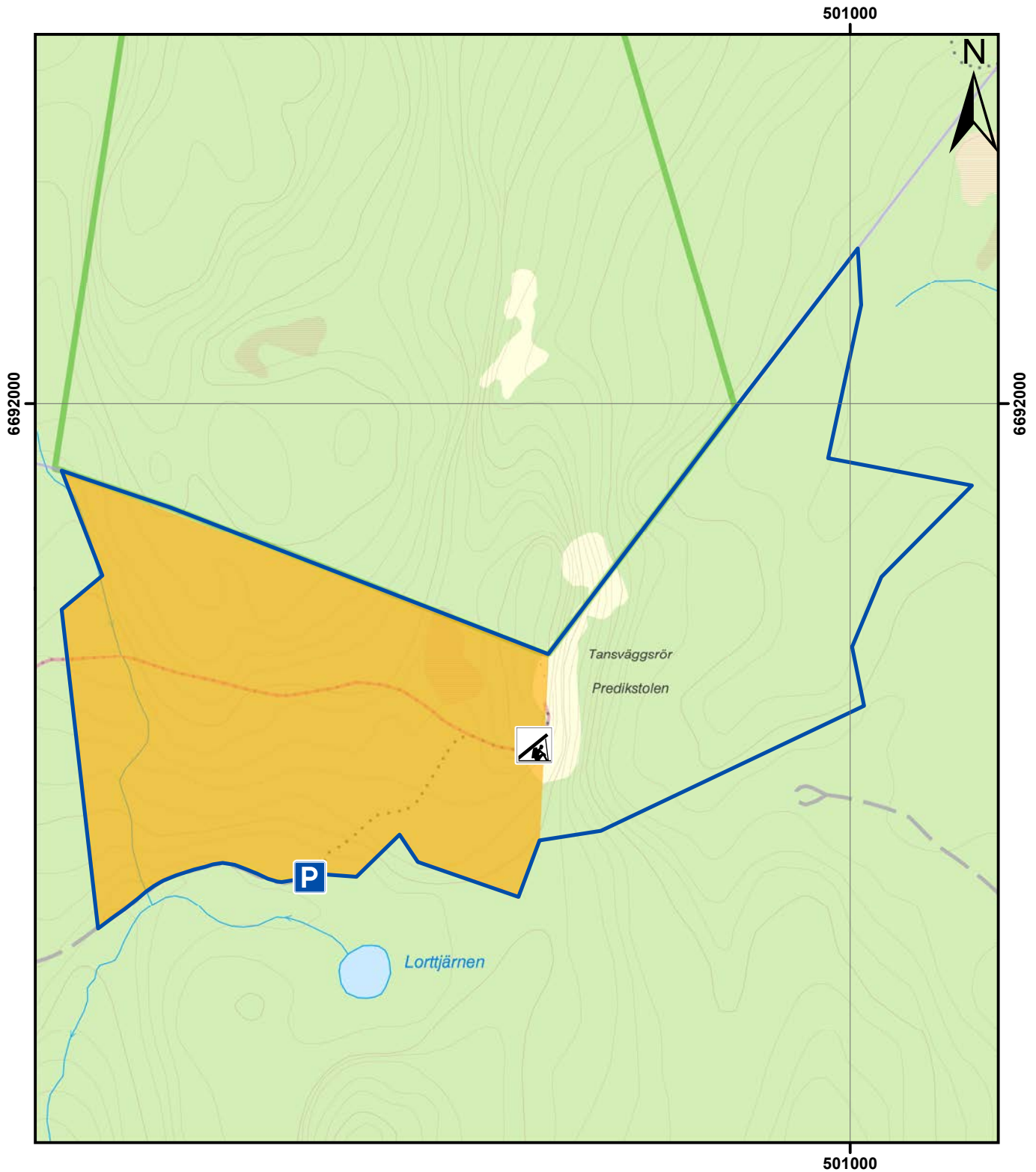
Prio	Åtgärd	När	Var	Frekvens
1	Uppmärkning av reservatsgräns	Inom 1 år	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
1	Uppsättning och underhåll av informationsskyltar	Inom 1 år	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
2	Webbplats	Inom 1 år		Engångsåtgärd, underhåll vid behov
2	Naturvårdsbränning	Om teknik tillåter	Skötselområde 2	Återkommande
2	Iordningställande och underhåll av slobod och eldstad	Inom 1-5 år	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov

Bilagor

Bilaga 1: Skötselkarta

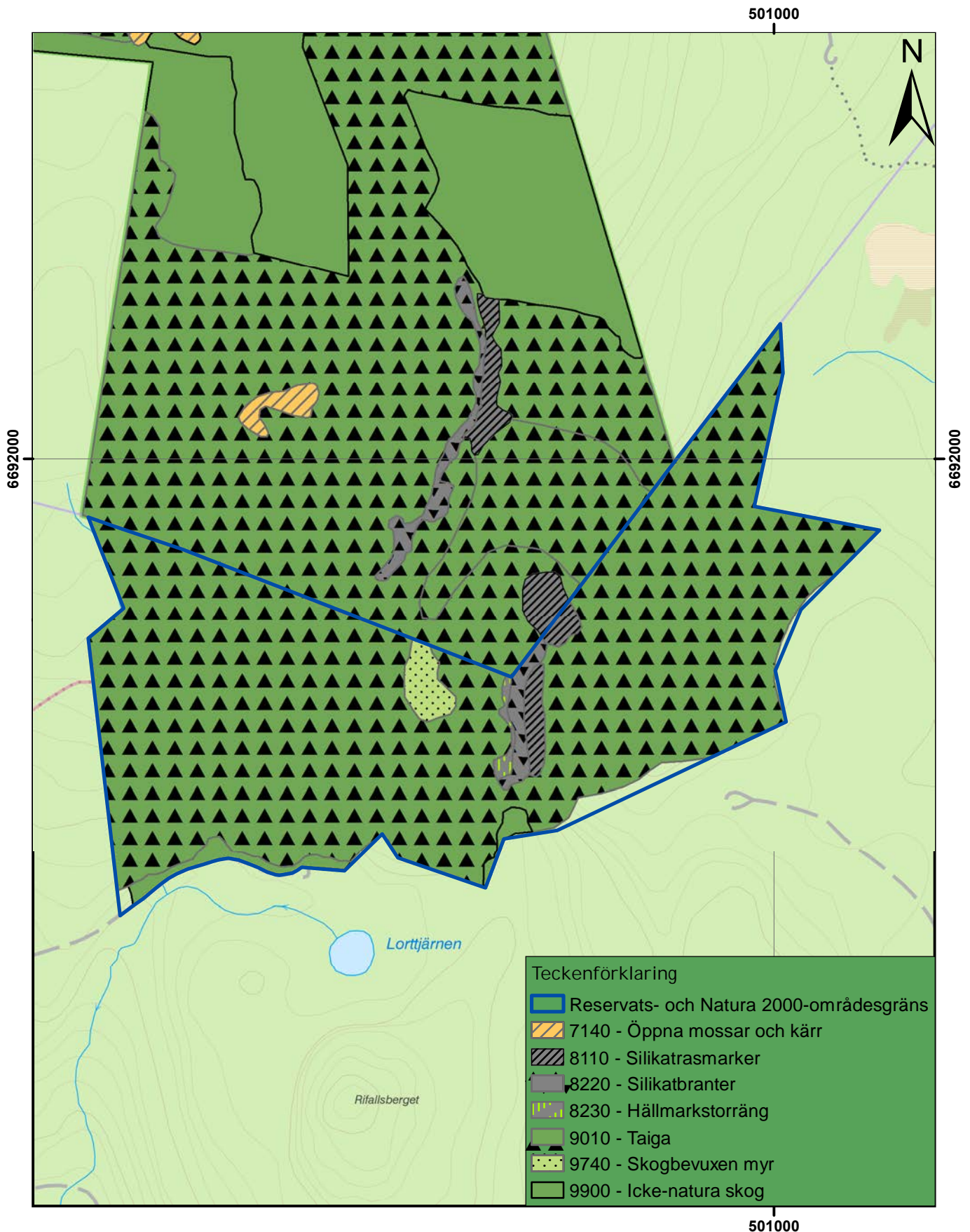
Bilaga 2: Naturtypskarta enligt Natura 2000

Skötselkarta naturreservatet Predikstolen

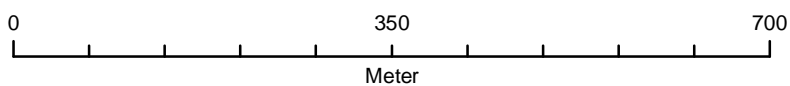

Skala 1:6 500

Teckenförklaring	
	Skötselområde 1
	Skötselområde 2
	Parkering och information
	Vindskydd och eldplats

Skala 1:7 000

Regler för klättring

All klättring sker på egen risk. Klättrrutövare bör ha god färdighet och erfarenhet av klättring på lite större klippväggar och vara väl förtrogen med användandet av naturliga säkringar, så kallad traditionell klättring.

Klättring är tillåten inom Predikstolens naturreservat enligt beslut om naturreservat och klätterförare. Aktuell förare tillhandahålls av Dalarnas Klätterklubb.

För klättring i Tansvägga gäller Gagnefs kommuns beslut om naturreservatet Tansvägga.

Ingen firning från träd med repet direkt runt trädet är tillåten. Använd fasta firningsplatser där det är möjligt.

Nyetablering av leder är inte tillåtet. Förare som visar antalet nuvarande leder ses i bilaga 4 till detta beslut.

Utbyte av föråldrade fasta förankringar samt uppsättning av ankare får ske när säkerheten så påkallar, vilket Dalarnas Klätterklubb står för.

Fåglar

Rovfåglar har häckat i närheten av Predikstolen och Tansvägga. Vid klättring eller borring ska man vara uppmärksam på varnande fåglar. Om de visar tecken på att bli störda ska en annan del av klippan väljas och borring undvikas.

I vissa fall kan delar av klippan behöva stängas under häckningsperioden då häckningen kan störas av klättrare och andra besökare. Omfattning på område som i så fall ska avgränsas för specifik art styrs och beslutas av Länsstyrelsen i Dalarnas län i samråd med Dalarnas Klätterklubb.

Avstängningen aviseras på Länsstyrelsen i Dalarnas läns och Dalarnas Klätterklubbs respektive hemsidor samt anslås på informationstavlan vid parkeringen.

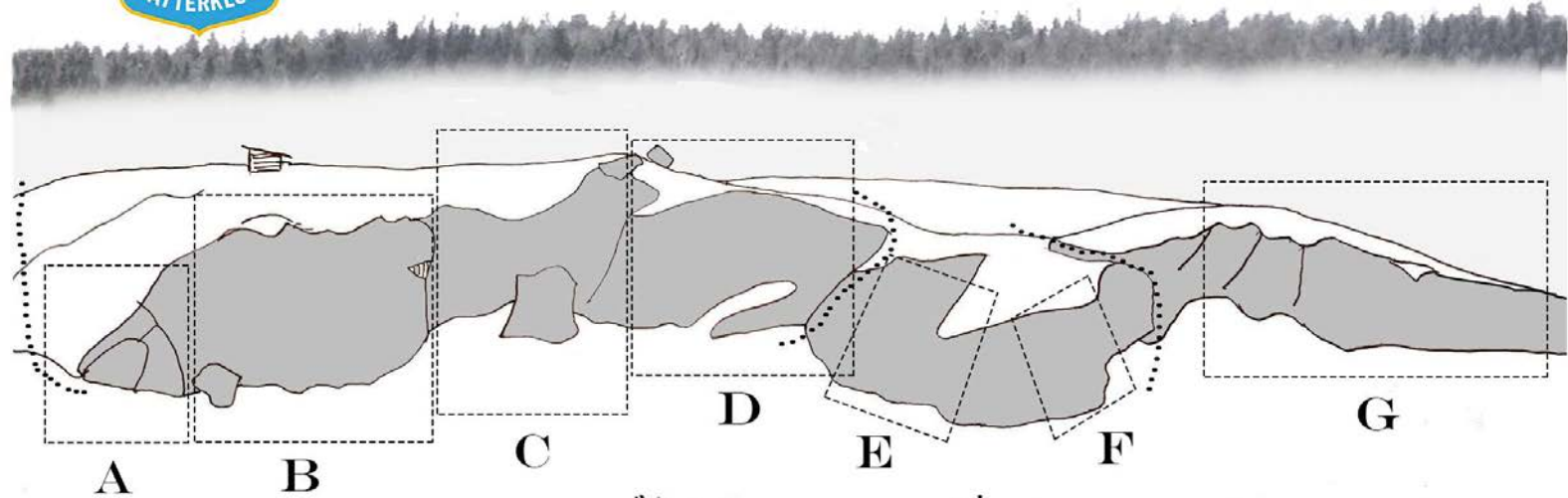
Växter

I området finns rödlistad och skyddsvärd växtlighet. Slitage av känslig vegetation ovan och nedan bergsavsats ska undvikas. Endast borstning av redan befintliga klätterleder är tillåten.

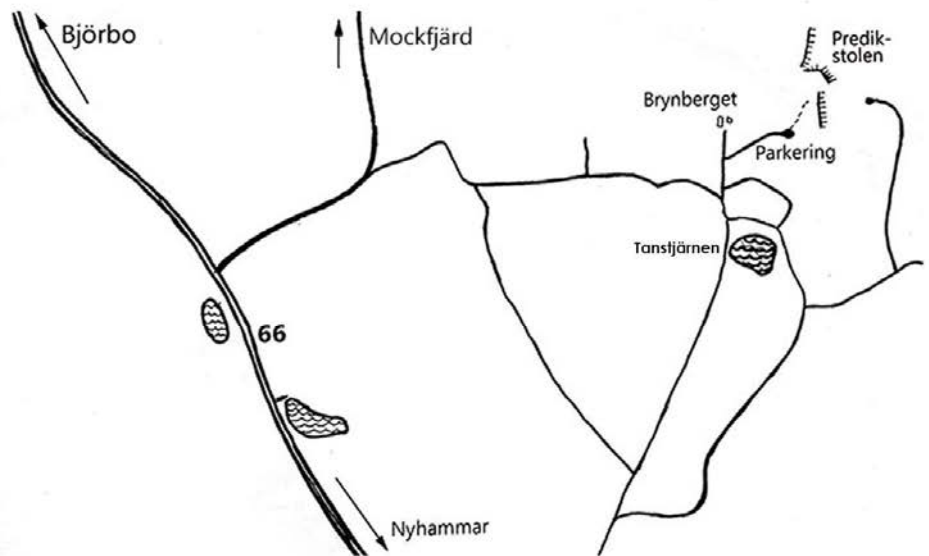

Predikstolen

Sammanställd av
Arne Johnsen 2016

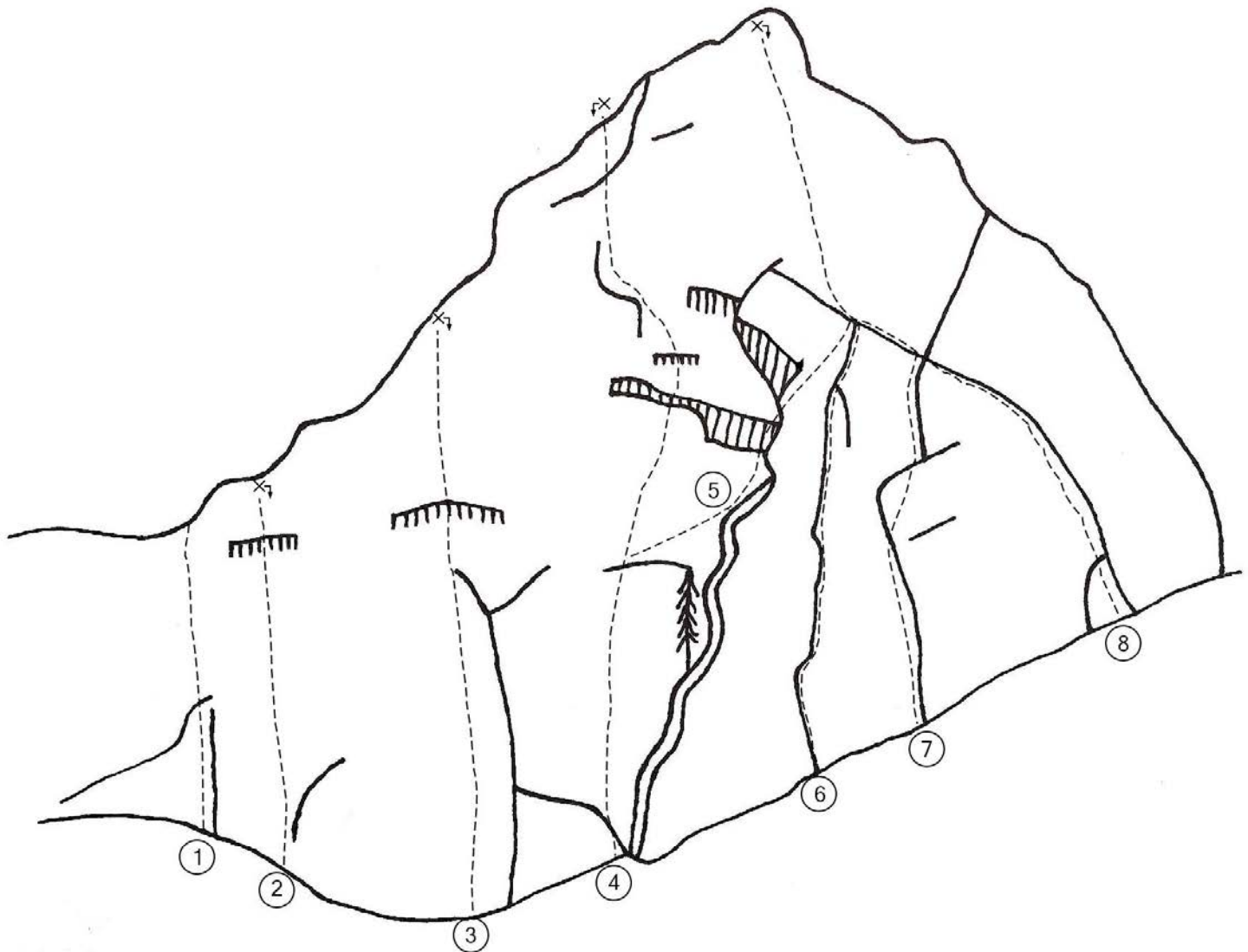

- A: CAD-väggen, Nedre Sexaväggen
- B: Övre Sexaväggen, Sportväggen
- C: Framtidsväggen, Rockväggen
- D: Portelloväggen
- E: Grynlavsväggen
- F: Kalle Anka väggen
- G: Norra väggen

Parkering N60 21 34.6 E15 00 25.6 - N60.35961 E15.00711

Vägg 'A' (CAD-väggen, Nedre sexaväggen)

1 Namn okänt.

Börjar i den tydliga sprickan

2 **Arga Kocken**, 6-, Bultad. Markus Andersson, Håkan Edlund

Ok led, bra uppvärmningsled för dom längre och bättre lederna på väggen.

3 **Plant Design** 6+, Bultad. Arne Johnsen -98

Inte lika prydlig linjeföring som Solid Edge men ihållande och fin klättring i alla fall.

4 **Solid Edge**, 6-, Bultad. Arne Johnsen -98

En av de finaste lederna i Pridikstolen. Ihållande brant klättring på fina grepp.

5 ??, Bultad. Erik Hansson

6 **Luftslottet**, 6-, Bultad. Erik Hansson, Göran Nordgren -95

Den fina sprickan som börjar precis där marken börjar plana ut, ihållande och välsäkrat även om det kan vara svårt att få till säkringarna. Där sprickan tar slut, vidare förbi de två borrhultarna. En fin Tur!

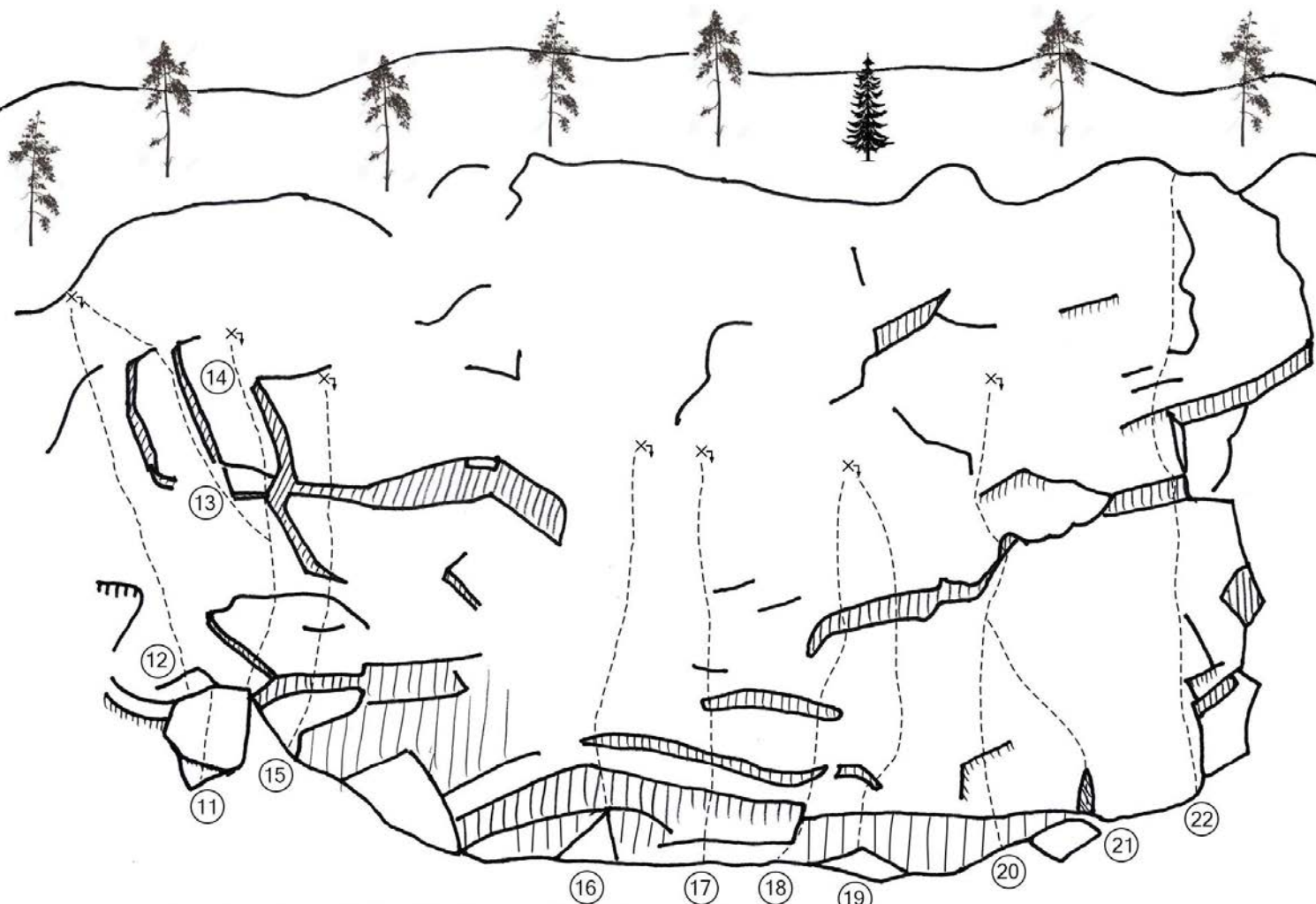
7 **Ompa på Trälhavet**, 6-, Bultad. Göran Nordgren, Erik Hansson

Tunt insteg förbi två borrhultar, följ sedan sprickan så långt som möjligt innan du traverserar vänster bort till nedre borrhulten på föregående led. Klart värd att göra.

8 **Skygglappen**, 5+, Bultad. Gunnar Regnström -95

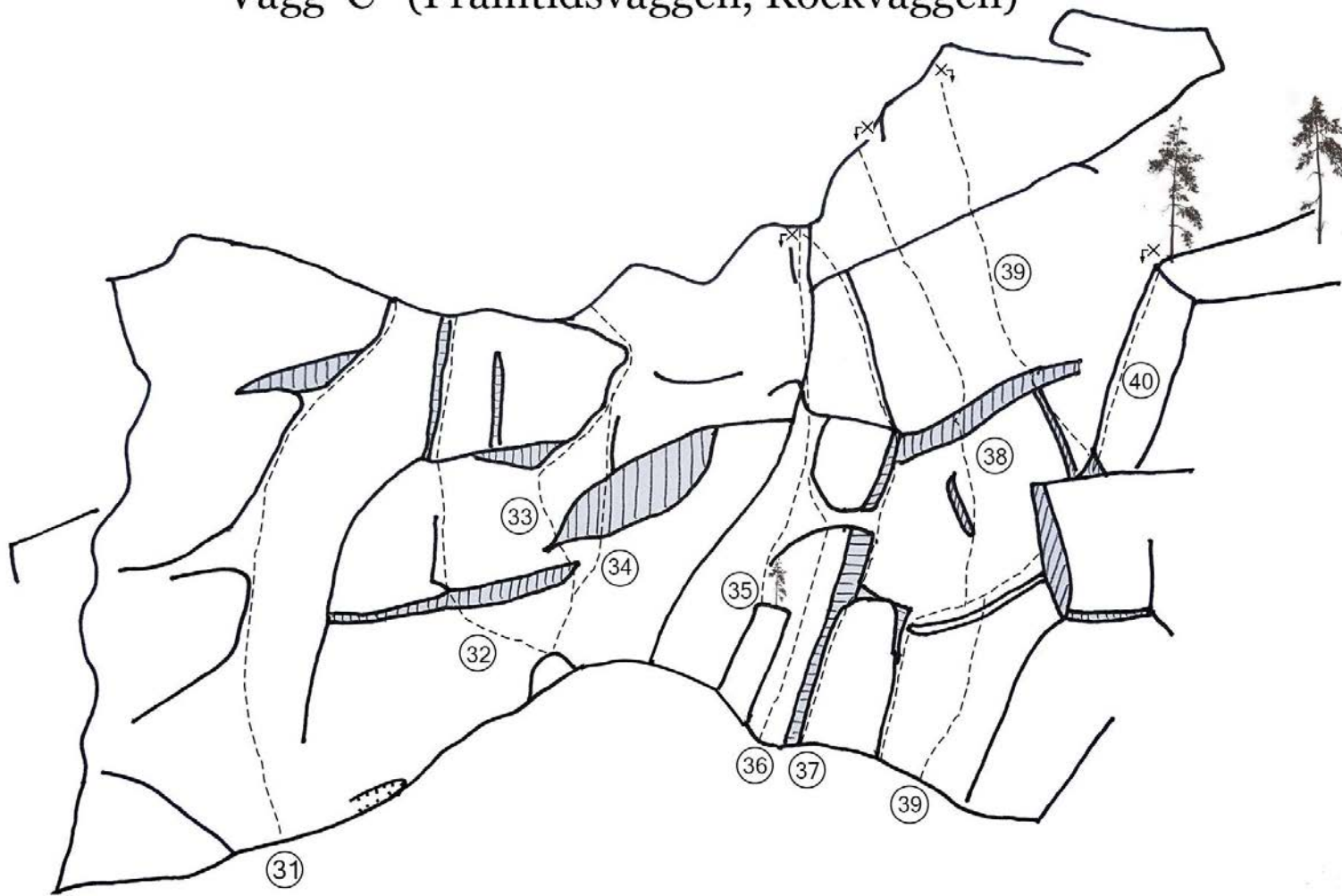
Sprickan längre till höger, som följs till den sammanfaller med föregående led. Ganska svårsäkrad.

Vägg 'B' (Övre sexaväggen, Sportväggen)

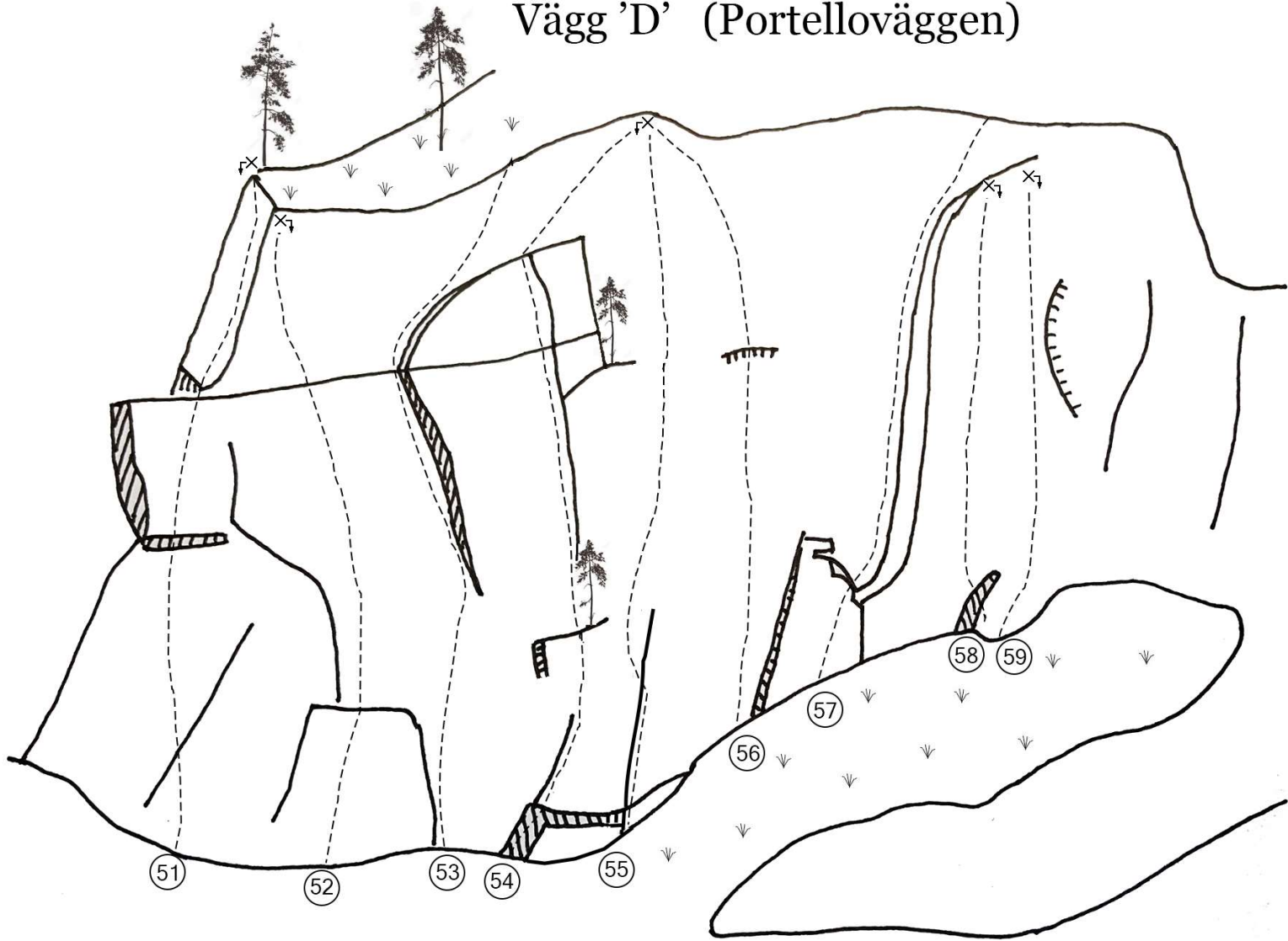
- 11 Charlies led, 4+**, Bultad. Erik Hansson, Mikael Hellberg -96
Kort led som leder upp till hyllan nedanför Övre Sexaväggen.
- 12 Sir Väs, 6-**, Bultad. Erik Hansson, Lars Frisk, Stefan Hermansson -87
Ännu en fin tur i undre sexaregistreret! Ta med någon TCU eller kil.
- 13 Rättrogna lutheraner, 6**, Erik Hansson, Göran Nordgren -95
Håller sig hela tiden omkring den tydliga flaklinjen. Insteg ungefär 5 meter h. om Sir Väs. En något konstlad led men hyfsad klättring. Egentligen rätt onödig...
- 14 Uttorkad och vidbränd, 6-**, Bultad. Göran Nordgren, Erik Hansson -95
Börja som föregående, men dra istället lite åt höger vid första borbolten och fortsatt upp i det stora diedret. Friends är bra att ha! En klassisk linje.
- 15 Distorsion, 6-**, Bultad. Arne Johnsen
Startar med handeltravers på ett klämblock. Blocket rör sig neråt med åren och kommer nog att lossna så småningom. Om det sker i morgon eller om 1000 år är inte lätt att säga...
Fin takpassage längre upp.
- 16 Nya tag, 7+/Ao**, Bultad. Mikael Hellberg, Erik Hansson -96, Mikael Hellberg, 8-
Mycket brant led som börjar på det ruskiga jätteblocket som håller på att välta ut från väggen (andremannen bör stå till höger om detsamma). Går i princip rakt upp med någon teknisk punkt i början.
- 17 Ödmjukhet är min styrka, 8+**, Bultad. (Erik Hansson -95) Johan Luhr -17
- 18 El No Hay, 7**, Bultad. Erik Hansson -95
Bergets finaste? Börjar ett par meter till vänster om det stora blocket som ligger på marken precis intill väggen. I stort sett rakt up, följ bara bultarna. Oerhört varierande led med hyfsad pumpfaktor.
- 19 Tripp to Goa, 7-**, Bultad. Mikael Hellberg, Erik Hansson -96
Börjar på toppen av blocket som ligger intill väggen. Drar iväg snett åt höger, sedan rakt upp innan man sneddar tillbaka åt vänster ovanför överhänget.
- 20 Fjöntarna på fortet, 8-**, Bultad. Erik Hansson -95
Predikstolens svåraste led hösten 1995. Nedre hälften är ihållande hård med några rätt så påkostade rörelser, sedan fortsatt brant med flera delikata positioner.
- 21 Eternal universal journey, 8-**, Bultad. Erik Hansson, Mikael Hellberg -96
Ett par meter till höger om Fpf. Följ bultlinjen upp och iväg åt vänster.
- 22 Klockstapeln, 6-**, Arne Johnsen, Tommy Sandberg
En storslagen linje och ganska storslaget seriös. Tre stjärnor och tre dödsallar! Börja vid det hängande blocket, fortsatt över de ihåliga skivorna upp till ett fastare område där man kan samla sig. Vidare förbi två gamla bultar upp till taket som passeras längst till vänster. Fortsätt upp som om inget har hänt! En mycket bra tur för den som vågar...

Vägg 'C' (Framtidsväggen, Rockväggen)

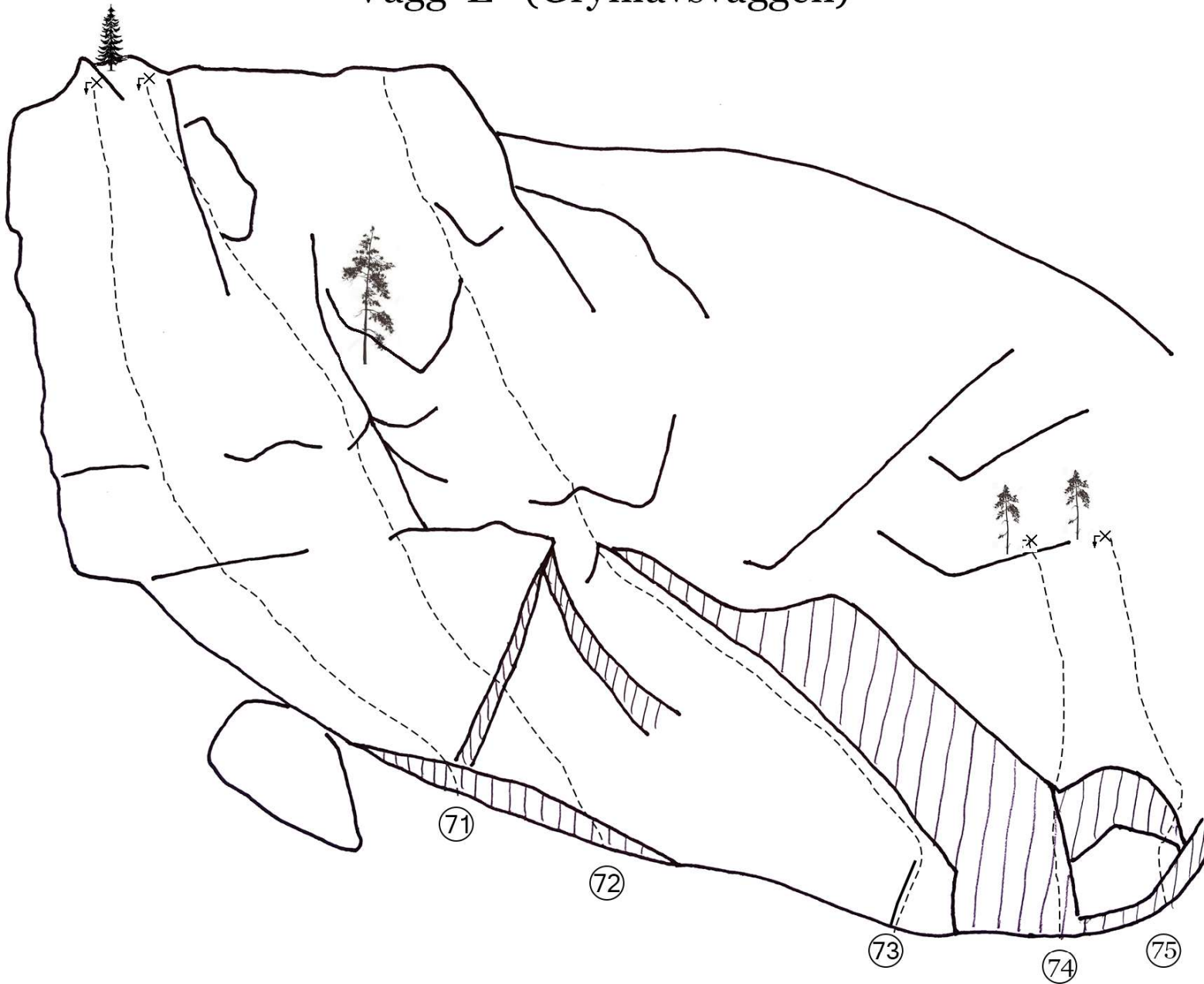
- 31 En höstsak, 5+**, Arne Johnsen, Tommy Sandberg
Sällan klättrad led som följer det oftast fuktiga hörnet, förbi gamla bultar, till en linje som leder rakt upp för den branta toppväggen.
- 32 Flockbollar i omloppsband runt Venus, 7**, Bultad. Erik Hansson, Mattias Flodin -96
Tungt rak upp
- 33 Laserdiscbollar är flockbollar, 6+**, Bultad. Erik Hansson, Arne Johnsen -96
Börjar med Motörhead men sticker lite åt vänster efter första bult. Snett tillbaka åt höger ovanför taket och sedan Motörheads utsteg.
- 34 Motörhead, 7-**, Bultad. Göran Nordgren, Erik Hansson -96
Andrabestigningen lär ha skett ett år tidigare av Hampus Eriksson.
Insteg vid blocket på marken, sedan dragning upp åt höger innan man går rätt upp genom taket. En något ojämn led men positionen i kruxet är fantastisk!
- 35 Det är här det är rock!, 5-**, Göran Nordgren, K Granlund -92
Börja på det stora blocket som sticker ut från väggen. Slemma upp i från vänster.
Klättra i stort sett rakt upp från blocket längs olika sorters formationer. Ganska välsäkrad även om vissa säkringar kan vara svåra att få till. En museal bult strax före toppen.
- 36 Direktinsteg Rockleden 6**, Bultad. G. Nordgren -93 obultad, senare bultad av Tomas Eriksson
- 37 Flygarbäbyn, A2**, Erik Hansson, Marianne Svensson Jan -93
En led med storslaget men tämligen seriöst krux. Slemma upp i det mossiga hörnet om du vill klättra leden korrekt, följ annars led 35 till den grova tvärsprickan som leder ut till vinkeln mellan taket och areten. Rakt upp för den vackra men svårsäkrade sprickan...
- 38 ??, 7** Bultad. Joel Nyberg
- 39 Turist direktisman, 6**, Bultad. Markus Andersson, Kasper Kotake.
Klättrades först ground upp utan bult i ungefärlig dragning Men fick sedan några bultar då leden var något seriös och linjen inte lika bra.
- 40 Femminushörnet, 5-**, Göran Nordgren -93 (Klättrades i slutet på 60-talet av Tommy Sandberg och Lasse Ström)
Leden har tidigare haft oförtjänt dåligt rykte och är numera en av bergets mest klättrade. Mycket välsäkrad om man har små friends till utsteget.

Vägg 'D' (Portelloväggen)

- 51 Femminusareten, 6+**, Bultad. Markus och Sussi Andersson.
Fin led med lite av varje. Kan vara lättare om man är av medellängd eller längre.
- 52 Vira Blåtira, 7-**, Bultad. Markus Andersson, Tomas Eriksson
Cruxet är på svaplattan efter hyllan.
- 53 Varför inte, 6-**, Kasper Kotake
- 54 LEGO, 6-**, Hans och Nils Lundenmark -96
Börjar i tydliga nischen några meter till v. om Portello. Först snett åt höger, sedan rakt upp tills man traverserar bort till firningsankare ovanför Portello.
- 55 Portello, 5**, Bultad. Hans och Nils Lundenmark -96
Börjar i tydliga sprickan tills den tar slut och fortsätt sedan rakt upp förbi borrhultarna. Skojig!
- 56 Sockeplast, 6+**, Bultad. Hans och Nils Lundenmark -96
Ihållande brant inledningsvis sedan något lite lättare. Jämn led med mycket klättring.
- 57 Vinterled, 4**, Kasper Kotake
- 58 Tappade tag, 6+**, Bultad. Markus Andersson, Kasper Kotake
Har blivit svårare efter förstabestigningen men har repeterats i ungefär grad 7- 7
- 59 Sprängda tag, 6-**, Bultad. Markus Andersson
Konstig klippa med lite underlig klättring.

Vägg 'E' (Grynlavsväggen)

71 Namnlös, 4

72 Namnlös, 4, Tomas Eriksson

73 Grynlavens förbannelse, 4, G. Regnström, T. Ingels -96

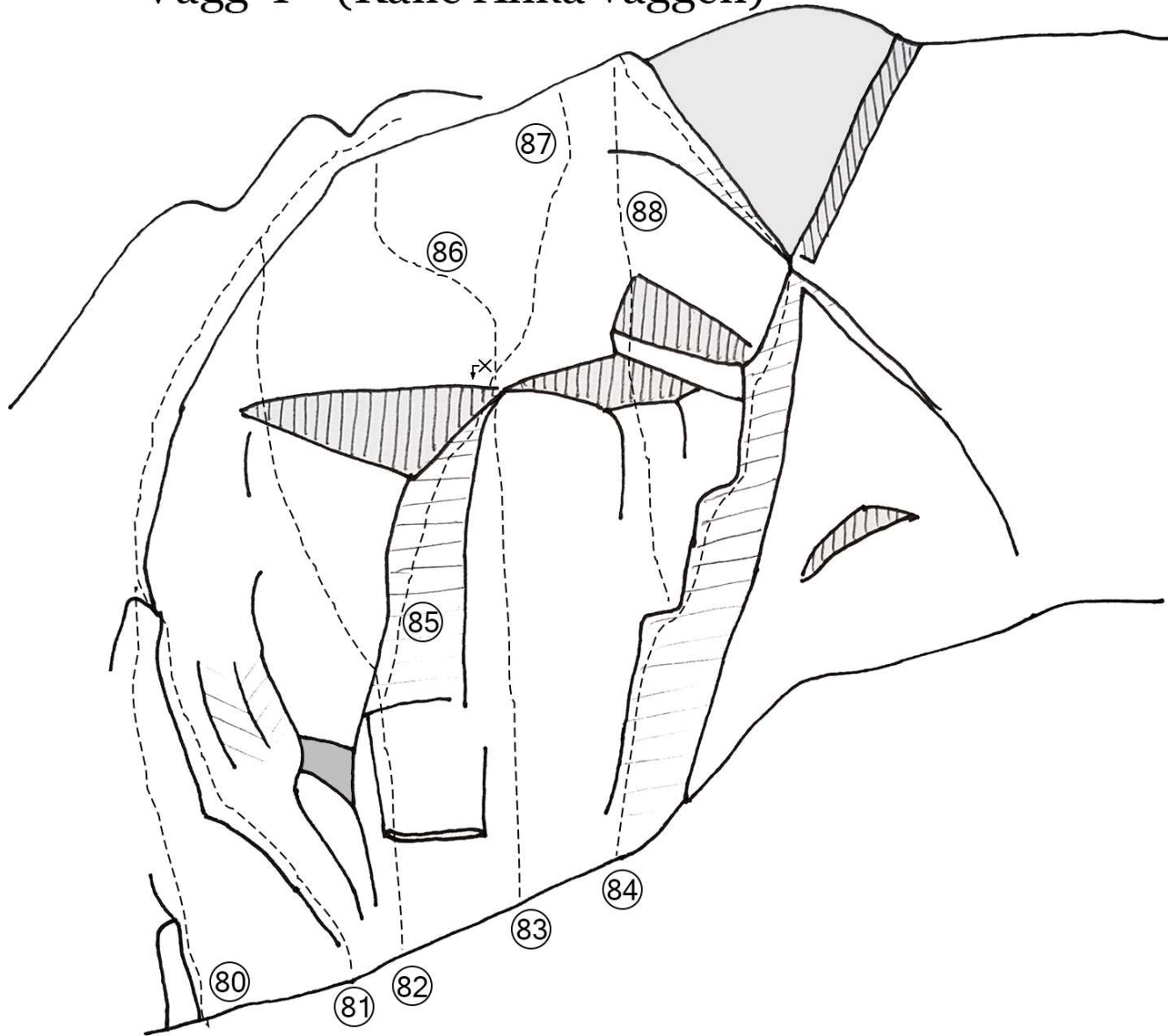
Det stora liggande diedret på den sydvända vinkelväggen. Undvik att kliva av leden då du passerar den stora hyllan, följ istället linjen hela vägen. Detta ger runt 40m jämn och fin fyraklättring.

74 Stora tag ett tag, 6, Bultad. Kasper Kotake, Markus Andersson.

Klättrades först ground upp utan bult men bultades sedan då den var något seriös och linjen undvek den bästa klättringen.

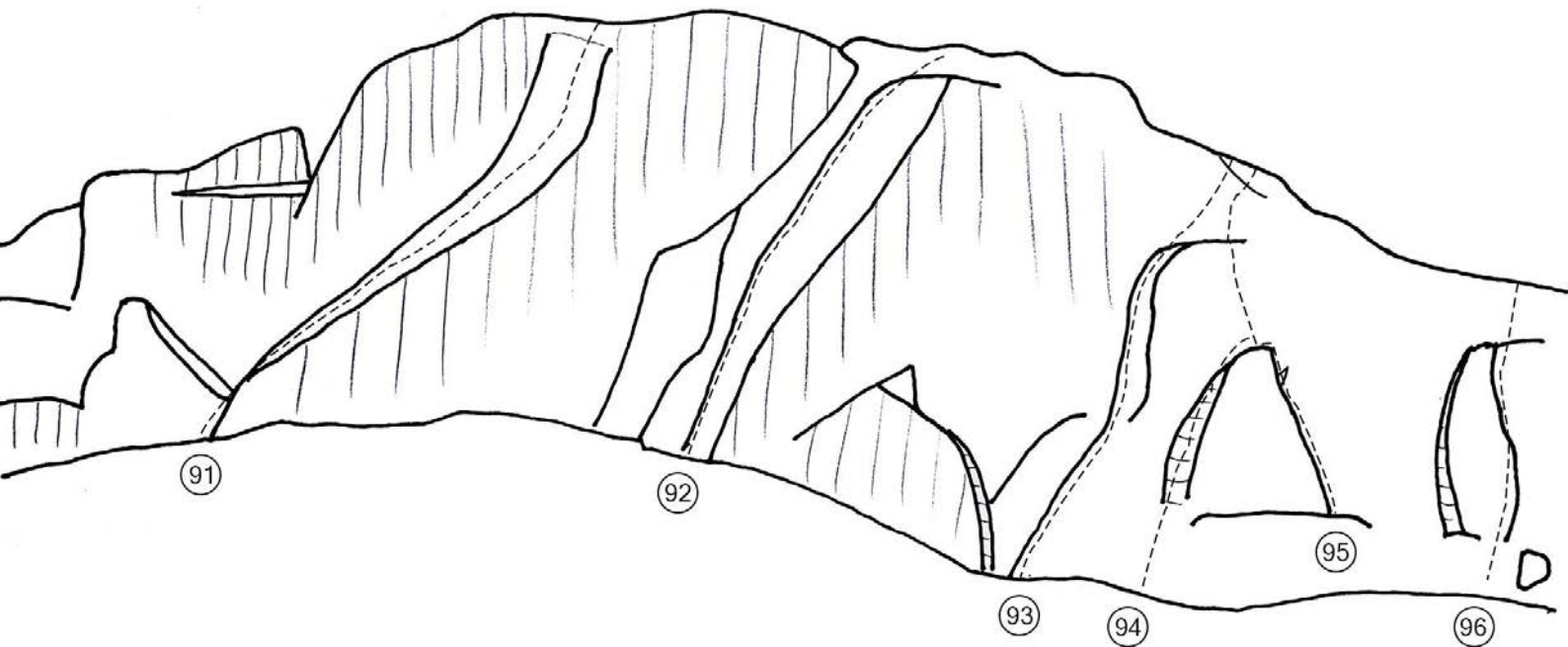
75 Omkörd av snyggingar, 6, Bultad. Christoffer Olsson, Markus Andersson
Bouldererux i starten, Blir sedan lättare. Välsäkrad.

Vägg 'F' (Kalle Anka väggen)

- 80 Frozen turf, 4+**, Kasper Kotake
Underbar vinterled
- 81 Kalle Anka, 6-**, Arne Johnsen, Tommy Sandberg
Starta med en spricka snett åt vänster några meter. Brant ihållande och avig klättring leder upp för den blockaktiga branta väggen. Ganska svårsäkrad. Sedan följer en välsäkrad svaplatta snett tillbaka till höger som leder till toppen. Häftig eller stånkig.
- 82 I Gränslandet, 7+**, Bultad. Göran Nordgren, Arne Johnsen 2000
En extraordinärt exponerad sporttur. Borr-bultad men saknar dessvärre ankare än så länge. Ta dej upp på piedistalen t.h. och kliv sedan ut på den till synes släta väggen t.v. Upp för denna till taket som passeras i v. del. På toppväggen blir linjen aningen sökt, men du skall hålla dej på den branta väggen i stället för att ta dej upp på svaet (Kalle Anka). Teknisk pumpande och mycket luftig.
- 83 Cool and the Ganglions, 5+**, Bultad. Jeff Gracie, Emma Hawke, Niklas Gustavsson -16
Tydliga bultlinjen längs kanten. Härlig vägglättring. Ankare vid taket.
- 84 Rampfeber, 6-**, Arne Johnsen, Tommy Sandberg
Klättra den fina välsäkrade rampen upp till hyllan där den slutar. Kliv sedan ut på väggen åt vänster och vidare upp på svaet.
- 85 Romsdalens Tindergrupp, 6-**, Bultad, Jeff Gracie, Niklas Gustavsson -18
Börja som 82. Från piedistalen fortsatt rakt upp i hörnet till taket och därefter till höger.
- 86 Superdamp, 8?**, Bultad, Jeff Gracie. Förlängning av 83.
- 87 Hanssons Dröm, 8?**, Bultad. Förlängning av 83.
- 88 Dampfeber, 8?**, Niklas Gustavsson. Börja med 84. Efter några meter kliv av åt vänster och klättra den tydliga spricklinjen gemon taket till toppen.

Vägg 'G' (Norra väggen)

- 91 Politikern, 4**, G. Nordgren, N. van Bruggen -91
En lätt men seriös tur, då den är både lös och dåligt säkrad. En led där andremansfall kan vara lika farliga som förstemans. Linjen är dock snygg!
- 92 Nybörjarsprickan, 3**
Nästa stora formation, en ramp med två stora flaksprickor. Predikstolens lättaste led.
- 93 Inget för familjefäder, 6-**, Kasper Kotake -97
Den stora överhängande off-width sprickan som ligger rakt ovanför insteget till led 94. Den som inte äger Camalot 5 bör se leden som en solklättring!
- 94 Du och jag och Stirling Moss, 5-** (kort 6- i utsteget), G. Nordgren, P. Andersson -94
En svaramp leder upp åt höger. Denna bjuder på fin klättring upp till en hylla där man har två möjligheter. Klättra antingen Metkrokens utsteg (3m, 6-) eller titta om det kommit upp hängare på borrskruvarna ute till höger ca 6+.
- 95 Metkroken, 6-**, G. Nordgren, K. Granlund -92
Starta i hörnet och svinga ut åt vänster. Klättra den överhängande sprickan med det karakteristiska klämblocket, själva metkroken, som inte är så lös som man kan tro. Uppe på hyllan väljer du den vänstra delen av T-sprickan. Tidigare en av bergets mest klättrade leder! Brant och välsäkrad.
- 96 Änglaspel, 4+/5-**, A. Johnsen, G. Nordgren -95
Trevlig men lite lös och bitvis svårsäkrad klättring. Följer en spricka med en gran på mitten.
- 97 Sakristina, 3+**, G. Regnström -95
En kort spricka ännu en bit åt höger inne i skogen. Predikstolens högraste led. Inte så lös som den ser ut.

Hur man överklagar hos Regeringen

Den som vill överklaga ska skriva till Regeringen. Överklagandet ska dock **skickas eller lämnas till Länsstyrelsen**. Postadressen är Länsstyrelsen, 791 84 FALUN. Besöksadressen är Åsgatan 38 i Falun.

Överklagandet måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag beslutet kungjorts i ortstidning**. Annars kan överklagandet inte prövas.

Överklagandet ska innehålla

- * vilket beslut som överklagas, till exempel genom att ange ärendets diarienummer (dnr),
- * varför klaganden anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt,
- * hur klaganden vill att beslutet ska ändras.

Klaganden ska även ange

- * namn, adress och telefonnummer.

Överklagandet ska vara undertecknat av klaganden. Om ombud anlitas kan i stället ombudet underteckna överklagandet. I så fall ska fullmakt för ombudet sändas med.

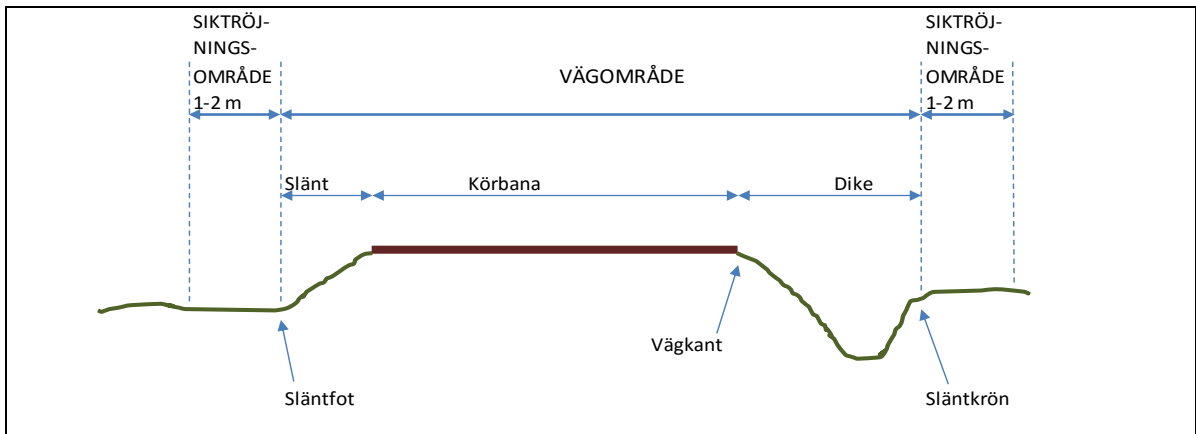
Handlingar eller annat som klaganden anser stöder överklagandet bör sändas med.

Överklagandet prövas av Regeringen. Om Länsstyrelsen inte ändrar sitt beslut som klaganden begär och överklagandet kommit in i rätt tid kommer det att sändas över till Miljö- och energidepartementet.

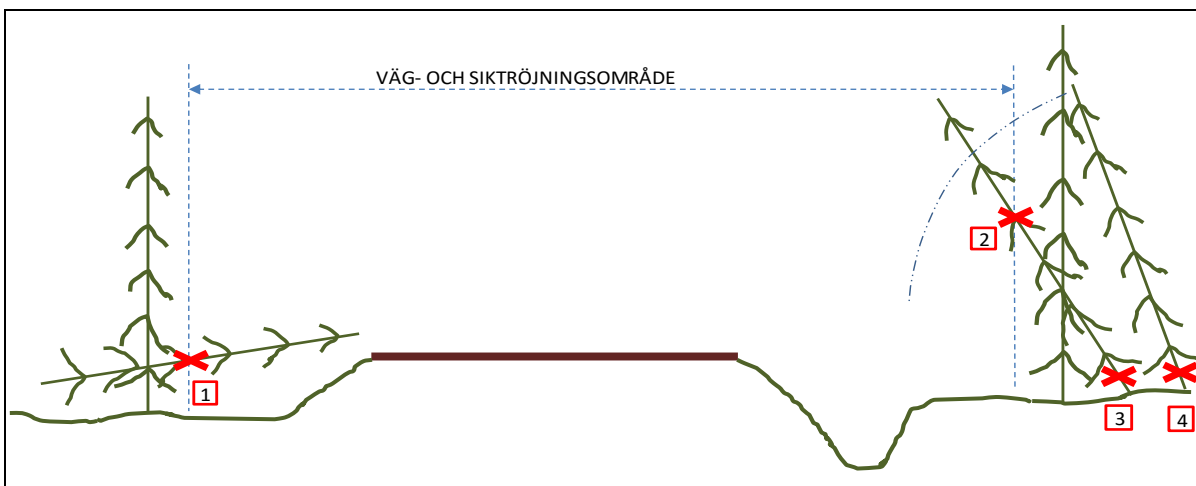
Ytterligare upplysningar kan lämnas av Länsstyrelsen, telefon 010-225 00 00.

Generellt undantag för väghållning m.m.

Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren rätt att inom vägområdet vidta alla för vägens bestånd och brukande nödvändiga åtgärder såsom t.ex. dikning, hyvling, grusning, dammbindning, trädfällning, sly- och buskröjning, trumbyten, snöröjning och halkbekämpning. Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren vidare rätt att fälla träd och röja sly och buskar inom siktröjningsområdet, intill en bredd av en meter där vägen är i huvudsak rak och intill en bredd om två meter i innerkurvor. Definitioner av vägområde, siktröjningsområde och väganläggningens olika delar framgår av nedanstående principskiss.

Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren rätt att fälla och/eller kapa farliga kanträd m.m., i enlighet med nedanstående principskiss.

Nedfallna träd som inkräktar i vägområde och/eller siktröjningsområde får kapas i gränsen för siktröjningsområdet (1).

Lutande träd som inkräktar i vägområde och/eller siktröjningsområde får kapas vid gräns för siktröjningsområdet (2) alternativt vid rot (3).

Lutande träd utanför siktröjningsområdet som riskerar att inkräkta i eller falla in i siktröjningsområdet och/eller vägområdet får kapas vid rot (4).

För samtliga fall gäller att fällda och/eller kapade träd, delar av träd m.m. ska kvarlämnas i terrängen, dock alltid utanför gräns till det s.k. siktröjningsområdet. Vid utförande av dessa åtgärder, liksom vid åtgärder för vägens bestånd och brukande i övrigt, ska väghållaren söka minimera åverkan i terrängen, dvs. i möjligaste mån minimera skada på de naturvärden m.m. som naturreservatet syftar till att skydda.

Inför större arbeten, t.ex. efter omfattande stormfällning eller inför byte av vägtrumma/vägbro i vattendrag, bör Länsstyrelsen underrättas i förväg om de planerade arbetena.